

PROJEKTMATERIAL

Trafikteori för lindrigt utvecklingsstörda

Mellansels folkhögskola

Februari 2001

Innehållsförteckning

Slutrapport	3
Trafikteori för lindrigt utvecklingsstörda	3
A. Projektledare	3
B. Projektpresentation	3
1. Bakgrund	3
2. Syfte	3
3. Aktörer	4
4. Den egna organisatoriska miljön	4
5. Målgrupp/-er och rekrytering	5
C. Utveckling/genomförande	5
6. Projektets uppläggning	5
D. Resultat	6
8. Kursekonomi	6
9. Studerandes synpunkter på kursen/cirkeln	7
10. Projektets nyhetsvärde; de viktigaste slutsatserna	7
11. Utvärdering av projektet:	7

Slutrapport

Trafikteori för lindrigt utvecklingsstörda

Sammanfattning

Pedagogisk utveckling och anpassning av metodik och undervisningsmaterial i trafikteori för lindrigt utvecklingsstörda/personer med långsam inlärningstakt och personer med autistiska drag i form av aspergers syndrom, med målet att utveckla Mellansels folkhögskola till ett resurs- och kunskapscenter i nära kontakt med handikapporganisationer och vägverket.

A. Projektledare

Kurt Enberg
Mellansels folkhögskola

B. Projektpresentation

1. Bakgrund

Vi valde att arbeta med detta projekt av minst två orsaker. För de första såg vi ett eftersatt behov när det gäller målgruppen lindrigt utvecklingsstörda och mer specifikt när det gäller deras möjlighet att ta körkort för personbil. För det andra har vi under senare år fått ett nätverk med personer som är insatta i problematiken och gärna vill vara med och utveckla metodiken på vår skola. Just miljön på folkhögskolan med internat, närhet och korta beslutsvägar tycks ha tilltalat våra medarbetare i projektet.

Relationen till tidigare verksamhet på skolan är tydlig. Vi har sedan 10 år tillbaka en speciallinje för lindrigt och måttligt utvecklingsstörda. Trots att trafikteorigruppen är mer uppblandad även med deltagare med autistiska drag (bl a aspergers syndrom) och någon enstaka dyslektiker så fanns vanan vid att möta individuella behov och erfarenhet av assistenter som komplement till lärarinsatserna.

Som folkhögskola har vi också en bakgrund i helhetssyn på människa och bildning. Vi ville ge den specifika trafikteorin i ett sammanhang av allmän kurs med brett ämnesurval. Också längden på kursen på minst ett år, skulle ge möjlighet till en bred och djup personlighetsutveckling.

2. Syfte

Vårt syfte var att ge målgruppen en bättre grund att stå på inför sin anpassning till arbete och fritid. Lindrigt utvecklingsstörda som lyckats att ta körkort, har ofta mycket lättare att få arbete. Speciellt i glesbygd är körkort ett måste för att kunna ta sig till arbete och samhällsservice.

Vanliga trafikskolor har inte tid och resurser att ge denna individuellt upplagda stödundervisning. Med vår folkbildningstradition att ge tid för svaga grupper och den enskildes behov, ansåg vi oss kunna bli ett bra komplement till vanliga trafikskolor.

Vi ville också uppnå en kvalitet på utbildningen som gör att vi fortsättningsvis ska hålla en god rekrytering till kursen samtidigt som vi skulle kunna bli ett kompetenscenter för folkbildningen inom detta speciella område och därmed medverka till spridningseffekter bland folkhögskolor i första hand, men även till gymnasiesärskolor och trafikskolor.

3. Aktörer

Idégivningen har i första hand kommit från oss själva. Göran Brorsson med ett ben i gymnasiesärskolan, med flera års undervisning och med forskning som publicerats, har sprutat idéer om utvecklingsmöjligheter. Tack vare vårt nätverk har vi också fått impulser från Hans Hammarlund på Hjälpmedelsinstitutet och det senaste halvåret från generalsekreterare Lena Andersson på Riksföreningen Autism (RFA). En fd sarskolerektor och styrelseledamot i RFA har också kommit med idéer och synpunkter.

Vi har mångfaldigt fältet för aktörer i och med att målgruppen aspergers syndrom blivit mer och mer intressant för vår metodik. Det har också gjort att vi har en viss kontakt med ett par andra folkhögskolor som riktar sig till dem, Dalarö fhsk och Sundsgårdens fhsk.

I planering och genomförande är det ändå främst Göran Brorsson och undertecknad som drivit på. Vi har hela tiden känt ett stort stöd från övrig personal och styrelse för detta projekt, vilket gjort det roligt att fortsätta.

4. Den egna organisatoriska miljön

Vår folkhögskola har en kyrklig huvudman, EFS. I den människosyn som finns i skolans grundvärderingar har utsatta grupper en hög prioritet. Det har därför känts helt rätt med denna satsning.

Att vi är en medelstor folkhögskola med ett tillräckligt stort internat, har gett den hemliga miljö som är viktigt för målgruppen. Vi har också medvetet lagt undervisningen i den tidigare rektorsvillan för att understryka hemmiljön. Det känns inte som ett klassrum när man kommer till kurslokalerna. Just klassrumskänslan är för många av deltagarna en hämsko som skapar en traumatisk känsla.

Utbildningskultur och pedagogiska traditioner är hos oss präglade av en flexibilitet utifrån den enskilda deltagarens behov där individuella studieplaner har en stor betydelse.

Den PBL-satsning vi genomför på Allmän linje har dock inte slagit igenom i denna grupp. Vi har inte riktigt sett tillämpligheten av PBL för projektets målgrupp.

Vi har i trafikteorin strävat efter att konkretisera den ofta abstrakta teorin. Vi har tack vare stöd från Vägverkets skyltfond, kunnat hyra en övningsbil där vi gjort praktiska tillämpningar av teorin.

Vi avser att fortsätta med verksamheten även nu efter projekttidens utgång. Det kan vi göra tack vare att vi beviljats ett bidrag från Allmänna arvsfonden. Ett bidrag vi sökt i samverkan med Riksförbundet Autism (RFA). Det handlar om ett treårsprojekt som möjliggör en del långsiktiga satsningar.

Projektets framgång anser jag har inspirerat fler av personalen att våga sig in i projektansökningar. Som en ring på vattnet har vi sökt och beviljats flera mindre projekt av Folkbildningsrådet.

5. Målgrupp/-er och rekrytering

Av ovan framgår vilka målgrupper vi vänt oss till.

Att vi vänt oss till just lindrigt utvecklingsstörda i inledningsskedet, har med bakgrunden hos Göran Brorsson och vår egen speciallinje på skolan. Under projekt-tiden har vi uppmärksammat att bland de sökande finns det ganska många med autistiska drag och bristande social kompetens. Diagnosen aspergers syndrom har kommit att intressera oss eftersom vi haft flera deltagare med den diagnosen och de som borde haft den. Det är anledningen till att vi vänt oss till RFA och gjort den ansökan till Allmänna arvsfonden som jag nämnt ovan. Vi är glada att vi beviljats stöd. Det ger oss möjlighet att arbeta med komplettering till undervisningen i form av satsning på stöd för arbetsmarknadsåtgärder i form av praktik och SYO för målgruppen. Det blir ju dubbelt meningsfullt om vi tack vare undervisningen kan hjälpa målgruppen ut i egen försörjning och arbetsuppgifter.

Vi har informerat om vår utbildning dels till andra folkhögskolor men fr a till yrkesvägledare i gymnasiesärsammanhang. Vi har bl a en informationsida på www.sarnet.se. Vi har också sedan vi hade ett seminarium i Uppsala vårvintern 1999 byggt upp ett nätverk med adresser som vi använder i rekryteringen. Det är ju så att deltagarna har svårt att själva ta initiativ till ansökan. De är ofta beroende av stöd från handläggare och/eller föräldrar. Vi har också märkt att tidigare deltagare har rekommenderat kursen. Vi kan därför se att vissa geografiska områden i Sverige är överrepresenterade. Dit hör bl a västsverige med Borås som nav.

En annan faktor som varit viktig för rekryteringen, är våra sommarkurser. Dessa tvåveckorskurser har lockat många att fortsätta på vår läsårskurs. Sommarkurserna har också varit viktiga för att få en uppfattning om deltagaren passar in på vår kurs eller ska söka någon annanstans. Vi har i det sammanhanget haft kontakt med Brunnsviks folkhögskola, som inriktat sig på målgruppen dyslektiker. Vi har hänvisat vissa dit och på motsvarande sätt har Brunnsvik hänvisat till oss. Det har känts som ett bra och vettigt samarbete.

C. Utveckling/genomförande

6. Projektets uppläggning

Vi har inte följt någon speciell pedagogisk idéinriktning förutom ambitionen att anpassa studiematerial och metodik för den speciella målgruppen. Det har fr a inneburit att inlärningen har haft en tonvikt på konkretisering och att rusta deltagarna att fungera i även i en vanlig trafikskolas miljö med vår skola som stöd. De måste ha kunskaper i ryggen så att de kan mer än de övriga, under de 5 – 8 teori-lektioner som trafikskolorna ger och klara den självstudiemetodik som bedrivs där. Vårt syfte har varit att utveckla individuella studieplaner, som vi kallar utbildnings-kompass, med mycket stöd inom varje område, att metodiskt beta av dessa med utgångspunkt från vägverkets kursplan och i varje område söka den konkreta beskrivningen framför den abstrakta. Under läsåret 99-00 fick vi tillgång till en övningsbil tack vare bidrag från Vägverkets skyltfond. Den har underlättat den konkreta beskrivningen väsentligt, och utgjort ett trygghetsskapande komplement till övningskörning på trafikskola.

Denna pedagogiska modell har fungerat så bra att nio av tio deltagare på senaste läsårskursen klarat trafikteoriprovet och de flesta sedan dess kört upp för körkort.

Den pedagogiska modellen har fungerat bättre än väntat. Ett par stycken av deltagarna betraktades av andra utbildare som ”hopplösa fall”. De överraskade oss med att trots allt klara provet. Här såg vi vad motivation kan betyda när stora brister finns. Självklart måste vi var ödmjuka och inse att vi har mycket kvar att utveckla. Men med de förväntningar vi hade på oss själva är vi positivt överraskade.

7. Samarbete/samverkan

När det gäller samverkan har vår nya kontakt med Riksföreningen Autism (RFA) varit klart positiv. Vi märker också intresse från andra folkhögskolor när vi berättar om projektet.

I kontakten med lokala trafikskolor i Örnsköldsvik och Vägverkets platskontor känner vi att vi får förståelse. Vägverket har lyssnat på önskemålen och möjliggjort en anpassning av proven för personer med läs- och skrivsvårigheter. Det har underlättat väsentligt vid provtillfällena. Vi har också haft besök här på skolan av personal från vägverkets platskontor för att de skulle få se vår verksamhet på nära håll. Något som skapat merarbete är Vägverkets förändring av teoriprovet. Men det var ju en del av vårt projektmål att anpassa oss till den förändringen. Den förändringen har dessutom gått smidigare än vi befarade.

Det är dock ett problem ibland att få externa bidrag för de satsningar vi skulle behöva göra. Det har blivit helt omöjligt att få bidrag för t ex datautrustning eller anpassning av lokaler när det gäller denna målgrupp. Det förstärkningsbidrag vi får genom Sisus och FBR täcker inte heller kostnaden för den lärartäthet vi skulle behöva. Tack vare eldsjälar som inte tar betalt för varje timme har det trots allt fungerat.

När det gäller samverkan internt har både personal och styrelse backat upp projektet. Vår systerskola Hjälmmared kommer dessutom att vara värd när vi håller ett seminarium där den 13 november, kring frågan om körkort och arbetsmarknadsfrågor för målgruppen

När det gäller samverkan i den egna arbetsgruppen krävs det mycket tid och god samsjäl för att sy ihop ett projekt. Samarbetet har fungerat bra tycker jag. Men det är lätt att underskatta den tid det tar att forma nya utbildningar och leda projekt. En svårighet kan vara att få alla inblandade i arbetsgruppen att se den helhet som vi som projektledning överblickar.

För att få ett bra samarbete handlar nog mest om att kunna organisera arbetsgruppen på ett bra sätt. Att delegera uppgifter och skapa medvetenhet om målsättningen.

D. Resultat

8. Kursekonomi

Utvecklingskostnader:

10 % tjänst lärare + 10 % tjänst rektor, 85 959 kr
resor för konsultationer och konferenser, 4 271 kr

Driftskostnader:

Upphandling av programvaror och diverse arbetsmaterial, 9 149 kr
Administration, 5 % kanslist, 12 941 kr
Kopiering och utskick, 5 000 kr

Summa utvecklingskostnader och driftskostnader: 117 320 kr

Projektet har hållit sig inom de preliminära ekonomiska ramarna tack vare att vi inte hunnit med utvecklingen av programvaror för dataundervisning.

9. Studerandes synpunkter på kursen/cirkeln

Det vanligaste positiva omdömet om kursen är att det finns ett stort intresse för individen. Speciellt uppskattat av anhängarna, fr a föräldrar.

Det vanligaste negativa omdömet var att inte bara få syssla med trafikteori. Vi har ju försökt att allmänbilda deltagarna. Det uppskattades inte alltid.

10. Projektets nyhetsvärde; de viktigaste slutsatserna

Det finns många "bortglömda" med funktionshinder som kan hitta sig själva på en folkhögskolekurs med denna inriktning. Det är möjligt för personer med lindrig utvecklingsstörning eller aspergers syndrom att klara trafikteori och uppkörning för körkort och därmed få helt nya möjligheter att integreras i samhället.

11. Utvärdering av projektet:

Eftersom deltagarna ofta har läs- och skrivsvårigheter är den skriftliga utvärderingen begränsad. Den finns dock med som en enkät gjord vid läsårets slut. Det mesta av utvärderingen bygger på observationer av deltagarnas reaktioner och resultat. Lärare assistent och undertecknad har regelbundet analyserat vad som hänt med gruppen som helhet och enskilda deltagare. Det vi tyvärr missat är en dokumentation av våra samtal. Det har dock sammanfattats i tidigare delrapport och ytterligare tankar finns i rapporterna till Vägverkets skyltfond.

De studiebesök som vår kurs haft, de tidningsartiklar som skrivits i lokalpress och Hjälpmedelsinstitutets tidning, de reaktioner föräldrar gett och den utveckling vi sett hos deltagarna har totalt sett gett oss samlad bild som jag försökt förmedla i denna rapport.

Kurt Enberg
Mellansels folkhögskola
Tingshusgatan 8
890 42 MELLANSEL
0661-65 44 02, 070-654 72 43
e-post: kurt.enberg@mellansel.fhsk.se